

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos alkoholio ir tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių bylose apibendrinimas ir tendencijos 2018 m.

2018-02-20 sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-23-822/2018 (UAB „Odore“)

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT) patenkino UAB „Odore“ apeliacinį skundą, panaikino Departamento 2015-02-05 nutarimą Nr. ATK2-07/15. LVAT pripažino, kad įsigaliojus teismo sprendimui, kuriuo buvo panaikintas Kauno savivaldybės sprendimas apriboti UAB „Odore“ prekybos alkoholiniais gėrimais laiką, konstatuota, jog nebuvo teisėto pagrindo apriboti Pareiškėjo prekybos alkoholiu laiką, todėl neliko esminio baudos skyrimo teisinio pagrindo.

2018-03-28 nutartis administracinėje byloje Nr. A-187-261/2018 (UAB „Valstina“)

LVAT pripažino, kad nuo 2016-01-01 įsigaliojo Alkoholio kontrolės įstatymo (toliau – AKĮ) 18 str. 1 d. 1 p. nuostata, kurioje neleidžiama stacionariose degalinėse prekiauti alkoholiniais gėrimais.

2018-05-02 nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1016-525/2018 (MB „Kamnis“)

Dėl AKĮ 18 str. 3 d. 13 p.

LVAT dar kartą patvirtino nuoseklią praktiką, kad:

- 1) Ūkio subjektas, kaip prekybos alkoholiniais gėrimais licencijos turėtojas, turi pareigą imtis teisinių, organizacinių (administracinių) priemonių tam, kad nebūtų pažeisti AKĮ reikalavimai. Būtina pažymėti, kad tokios priemonės turi būti efektyvios, kad užtikrintų AKĮ nustatytų imperatyvų laikymąsi.
- 2) Juridinio asmens teisinė atsakomybė nėra atskiriama arba kokiu nors būdu atibojama nuo jo darbuotojų veiksmų, kurie (buvo) atliekami kavinės (baro) darbuotojų, laikytini pareiškėjo padarytais pažeidimais. Toks AKĮ aiškinimas grindžiamas poreikiu užtikrinti šių teisės normų saugomas vartotojų teises, kita vertus, užtikrinti būtinumą tokį produktą pardavinėjančiam subjektui laikytis aukštesnių atidumo ir rūpestingumo standartų, kad nebūtų padaryta žala žmogaus sveikatai ir gyvybei.
- 3) AKĮ 35 str. 2 d. nustatytas 2 mėnesių terminas yra skirtas institucijai nagrinėjančiai bylą. Terminas pradedamas skaičiuoti institucijai nustačius pažeidimo padarymo faktą.

2018-05-09 nutartis administracinėje byloje Nr. A-1047-525/2018 (MB „Klovynė“)

LVAT pasisakė, kad:

- 1) AKĮ 18 str. 1 d. 1 p. numatytas baigtinis prekybos alkoholiniais gėrimais vietų sąrašas (argumentą, kad neįtvirtintas tiesioginis draudimas prekiauti degalinėse, atmetė).
- 2) Degalinė yra teritorija su visais statiniais ir įrenginiais (atmetė argumentus dėl patalpų paskirties, atskirtumo ir pan.).
- 3) Iki 2016-01-01 suformuota praktika degalinių bylose nėra aktuali.

2018-05-22 nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-385-1062/2018 (UAB „Akepus“)

Patvirtino nuoseklią LVAT praktiką, kad fizinio asmens nagrinėjama byla neturi prejudicinio ryšio su juridinio asmens nagrinėjama byla.

„Teisėjų kolegijos vertinimu, administracinio nusižengimo byloje Nr. [nuasmeninta] Vilniaus miesto apylinkės teismo padarytos išvados apie D. P. veiksmus 2017 m. gruodžio 9 d. parduodant

alkoholinius gērimus [asmens duomenys nuasmeninti] ir jų atitikimą Administracinių nusižengimų kodekso 168 str. nuostatomis **neturi esminio prejudicinio ryšio su nagrinėjamoje byloje sprendžiamais klausimais**, t. y. vertinant, ar Bendrovės taikytos priemonės buvo tinkamos bei pakankamos pasiekti, kad kavinės-picerijos klientai alkoholinių gėrimų po 22 val. neišsineštų, o įsigytus alkoholinius gėrimus vartotų vietoje, ir kad alkoholiniai gėrimai nebūtų parduodami neblaiviems asmenims. Minėtoje administracinio nusižengimo byloje nėra sprendžiama dėl Bendrovei taikytinos teisinės atsakomybės, o tai, ar Bendrovės darbuotojai tokia atsakomybė bus taikyta, kaip minėta, neturi lemiamos reikšmės nagrinėjamos administracinės bylos baigčiai.“

2018-06-01 nutartis administracinėje byloje Nr. A-1132-858/2018 (MB „Miglutė“)

Dėl AKĮ 17 str. 1 str. 2 p. ir 2 d. 2 p. patvirtino nuoseklią praktiką, kad pažeidimas yra formalus ir nesiejamas su pasekmėmis, alkoholio laikymo tikslais, motyvais bei alkoholio valdymo faktu ar laikymo trukme, o pažeidimo konstatavimui pakanka nustatyti normos dispozicijos draudimo nepaisymą.

2018-06-13 nutartis administracinėje byloje Nr. A-145-415-2018 (UAB „Onrama“)

Dėl AKĮ 18 str. 9 p.

Ginčo esmė, kad **savivaldybė formaliai neinformavo** įmonės taisyklėse nustatyta tvarka registruotu laišku apie laiko apribojimą, nors byloje esančios faktinės aplinkybės nuosekliai patvirtina, kad Įmonei prekybos alkoholiniais gėrimais laiko apribojimo pasikeitimas buvo žinomas.

LVAT nurodė: „Taisyklių nuostata, kad apribojus įmonei prekybos alkoholiniais gėrimais laiką, kai jis skiriasi nuo licencijoje nurodyto laiko, įmonė privalo laikytis šio apribojimo nuo tos dienos, kai registruotu laišku gavo savivaldybės vykdomosios institucijos rašytinį pranešimą apie savivaldybės tarybos nustatytą apribojimą, **užtikrina, jog ūkio subjektai, įstatymo pagrindu įgiję teises ir pareigas, jaustūsi saugūs keičiantis teisiniams santykiams dėl viešojo administravimo subjektų teisės aktų, priimtų įstatymo pagrindu. Teisinis saugumas šiuo atveju garantuojamas tuo, kad eliminuojamas bet koks materialinio teisinio pobūdžio staigmenų ūkio subjektui pavojus, tarp jų ir galimų neigiamų padarinių įgyvendinant teises ir vykdamas pareigas.**

Tačiau draudimo nustatytu metu prekiauti alkoholiniais gėrimais pareigos, vykdytinos įstatymo pagrindu pasikeitus teisiniams santykiams ir apie tokius pasikeitimus ūkio subjektui neabejotinai žinant, nevykdymas šioje byloje nustatytų faktinių aplinkybių kontekste negali būti pateisinamas informavimo tvarkos, nustatytos Taisyklių 35 punkte, pažeidimu“.

2018-07-04 nutartis administracinėje byloje Nr. eA-466-261/2018 (MB „Kamnis“)

LVAT nuosekliai patvirtina praktiką, kad:

Siekiant nustatyti, ar nagrinėjamu atveju buvo parduoti gėrimai vartoti tik vietoje ir pareiškėjas gali remtis aptariama išimtimi, būtina įvertinti **objektyvių ir subjektyvių faktorių visumą**. Aplinkybės, charakterizuojančios subjektyvių faktorių visumą, yra dvejopos: iš vienos pusės ją išreiškia realių, fiziškai apčiuopiamų, priemonių bei sąlygų (ne)vartoti alkoholinių gėrimų vietoje visuma arba jų stoka, iš kitos pusės – ji vertintina per intelektualinį ir valinį aspektus, apimančius tam tikrų atsargos (prevencijos) priemonių ėmimąsi, kad imperatyvus įstatymo įpareigojimas nebūtų pažeistas, bei gebėjimą suvokti, kad alkoholinius gėrimus įsigiję asmenys juos vartos ne vietoje, bei ūkio subjekto darbuotojų elgesį, atsižvelgiant į šį suvokimą.

Abiem atvejais pastebėtina, jog nėra ir negali būti baigtinio minėtųjų aplinkybių sąrašo, nes jis nebūtų pajėgus aprėpti įvairialypių situacijų, kylančių ginčo teisinių santykių srityje, t. y. prekybos alkoholiniais gėrimais srityje. Todėl subjektyvių faktorių visuma analizuotina kiekvienu atveju atskirai, *inter alia* vadovaujantis teisingumo bei protingumo kriterijais.

Proporcingumo principas atsargos priemonių tinkamumo kontekste suponuoja tai, jog konkrečiu atveju būtina įvertinti, ar priemonės, kurių imtasi, buvo tinkamos bei pakankamos pasiekti tikslą. **Protingumo** kriterijus savo ruožtu suponuoja, jog būtina patikrinti, ar pareiškėjas priemones pasirinko apdairiai, t. y. taip, kaip iš jo, kaip iš ūkinę veiklą vykdančio subjekto, buvo galima pagrįstai tikėtis.

2018-09-05 nutartis administracinėje byloje Nr. eA-513-261/2018 (UAB „Alaus puta“)

Dėl AKĮ 18 str. 3 d. 10 p.

Pareiškėjo minima **licencija reiškia tik tai, kad pareiškėjas turi teisę** verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais (b. l. 39). Prekybos vietos pavadinimas licencijoje nurodytas – baras, tačiau licencijoje taip pat nurodyta pareiškėjo veiklos rūšis – prekyba (ne viešojo maitinimo veikla). Licencijoje nurodytas alkoholinių gėrimų prekybos būdas – išsinešti ir vartoti vietoje, tačiau tai, kad minėtu adresu pagal licenciją galima alkoholinius gėrimus vartoti vietoje (ne tik išsinešti) **savaime nereiškia, kad ši vieta yra viešojo maitinimo vieta** AKĮ 2 str. 30 d. prasme, t. y. kad šioje vietoje yra ruošiamas, gaminamas ir realizuojamas maistas.

2018-10-12 nutartis administracinėje byloje Nr. eA-562-261/2018 (UAB „Akepus“)

Dėl AKĮ 18 str. 3 d. 13 p.

LVAT palaikė VAAT pozicija ir atmetė Pareiškėjo skundą. LVAT išaiškino, kad alkoholio produktų pakuotės atidarymas paprastai suprantamas kaip bet koks veiksmas (kamštelio atsukimas ir nuėmimas, kamščio ištraukimas ir kt.), po kurio atlikimo alkoholio produktą galima išpilti iš produkto pakuotės (taros) be atskirų (papildomų) pakuotės atidarymo veiksmų, todėl pareiškėjas nepagrįstai teigia, kad vyno pardavimas su neištrauktu kamščiu iš butelio ar alaus butelių kamšelių prasukimas reiškia, kad alkoholiniai gėrimai buvo parduoti atidarytose pakuotėse.

LVAT taip pat palaikė VAAT sprendime išdėstytą poziciją, kad Pareiškėjo argumentai dėl procedūrinių pažeidimų (dėl to, kad Departamento surašytas protokolai neatitinka AKĮ 35 str. 1 d. nustatytų reikalavimų, Pareiškėjas protokole neinformuotas apie jo teises ir pareigas, Pareiškėjas nedalyvavo surašant protokolą, darbuotoja nėra įgaliota Pareiškėjo atstovė, Departamento pavedimas atlikti neplaninį patikrinimą yra nemotyvuotas) yra nepagrįsti.

2018-10-10 nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1420-525/2018 (AB „Volfas Engelman“)

Dėl AKĮ 29 str. 1 d. 4, 5, 6, 8, 11 p.

LVAT pakartotojo, kad atsižvelgiant į alkoholio reklamos administracinių bylų specifiką, aplinkybės, sudarančios draudžiamos reklamos turinį, turi būti nustatomos konkrečios reklamos (reklaminės kompozicijos) lingvistinės, vaizdinės ir kitokios analizės būdu. Tokios analizės objektas yra tiek atskiri reklamos komponentai, tiek ir jų visuma. Taip pat patvirtino principus – kad reklama vertinama per „vidutinio vartotojo“ prizmę bei taikomas „pirmojo išpūdžio“ efektas.

2018-10-24 nutartis administracinėje byloje Nr. A-769-261/2018 (UAB „Rainesa“)

Dėl AKĮ 18 str. 3 d. 13 p.

LVAT pakartotojo nuoseklią praktiką, kad teisės pažeidimų tyrimo ir ekonominių sankcijų taikymo pagal AKĮ procedūrą nors ir yra glaudžiai susijusi, bet negali būti sutapatinama su administracinių teisės pažeidimų (administracinių nusižengimų) teiseną. Juridinio asmens atsakomybei atsirasti AKĮ taikymo prasme, atsižvelgiant į šiuo įstatymu siekiamų tikslų ypatingą svarbą visuomenei, taikomi griežtesni, nei fizinio asmens administracinei atsakomybei atsirasti, kriterijai.

LVAT praktikoje yra pažymėta, kad AKĮ, kaip specialus aktas, reglamentuojantis klausimus, susijusius su ekonominių sankcijų dėl įstatymų nuostatų pažeidimo taikymu, numato savarankišką atsakomybę subjektams, kurie verčiasi alkoholinių gėrimų pardavimu, tarp jų ir juridiniams asmenims, pagal atitinkamą licenciją savo ūkinėje veikloje besiverčiantiems prekyba alkoholiniais gėrimais. Ekonominės sankcijos minėtiems subjektams taikomos nepriklausomai nuo to, ar atitinkami asmenys buvo paraukti administracinėn atsakomybėn už ATP, įtvirtintus ATPK.

2018-09-05 nutartis administracinėje byloje Nr. A-557-415/2018 (UAB „Dostalita“)

Dėl AKĮ 18 str. 3 d. 13 p.

LVAT pasisakė dėl baudos mažinimo motyvų:

- 1) Skirtos baudos mažinimas vien dėl pakeistos Įmonės veiklos ir vadovo, tokiam ūkio subjektui sudarytų sąlygas nesąžiningai išvengti teisinės atsakomybės ir kitiems ūkio subjektas, kurių atžvilgiu buvo ar bus konstatuoti panašaus pobūdžio teisės normų pažeidimai, skurtų lūkestį, kad ir jie, tam tikra apimtimi pakeitę vykdomą veiklą, galės išvengti teisinės atsakomybės.
- 2) Teismas negali išdėstyti institucijos paskirtos baudos, tik teismo paskirtą baudą.

2018-11-15 nutartis administracinėje byloje Nr. eA-947-822/2018 (G. Muzikevičiaus firma)

Dėl AKĮ 18 str. 3 d. 13 p.

LVAT konstatavo, kad:

- 1) Policijos pareigūnai, atlikdami **kontrolinį pirkimą**, veikė teisėtai.
- 2) Departamento nutarimas atitiko Viešojo administravimo įstatymo 8 str. 1 d., kadangi yra pagrįstas objektyviais duomenimis ir teisės aktų normomis, o taikomos poveikio priemonės motyvuotos.
- 3) Policijos pareigūnai, atlikdami kontrolinius pirkimus vadovaujasi ne Viešojo administravimo įstatymo 36-1 str. 1 d., o Policijos įstatymo 18 str. 1 d. 14 p. – užtikrina teisės pažeidimų prevenciją, jos įgyvendinimą, kas nelaikytina viešuoju administravimu.
- 4) LVAT nekilo abejonių dėl kontrolinių pirkimų tvarkos prieštaravimo ATPK, BPK, Policijos veiklos įstatymui, Kriminalinės žvalgybos įstatymui, Viešojo administravimo įstatymui, Konstitucijoje įtvirtintiems teisinės valstybės ir teisės aktų hierarchijos principams.

2018-11-28 nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1838-525/2018 (UAB „Alaus puta“)

Dėl AKĮ 18 str. 3 d. 10 p.

Teismas konstatavo, kad nepaisant to, kad AKĮ 18 str. 3 d. 10 p. nėra siejamas su prekybos būdu, tačiau atsižvelgiant į viešojo maitinimo vietos sąvokos aiškinimą ir byloje nustatytas faktines aplinkybes, kad Įmonė prekiaavo alkoholiniais gėrimais išsinešimui rugsėjo 1 d., taigi vykdė prekybinę veiklą alkoholiniais gėrimais, laikytina kad AKĮ 18 str. 3 d. 10 p. pažeidimo faktas yra nustatytas.

2018-12-05 nutartis administracinėje byloje Nr. A-847-261/2018 (MB „Regruta“)

Dėl AKĮ 18 str. 3 d. 13 p.

LVAT patvirtino praktiką, kad AN byla (kur darbuotoja išteisinta), neturi prejudicinės galios juridinio asmens byloje. Šioje byloje nustatytos faktinės aplinkybės vertinamos su kitais įrodymais kartu.

2018-12-12 nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2119-415/2018 (UAB „Akepus“)

Dėl AKĮ 18 str. 3 d. 13 p.

1) Teismas nesutiko, su Pareiškėjo teiginiais, kad butelio kamštį dengianti medžiaga ir buvo praplėšta, tačiau butelio kamštis nebuvo ištrauktas, pirkėjui nebuvo sudaryta galimybė pakuotėje esantį gėrimą išpilstyti, todėl laikytina, kad vyno butelis nebuvo atidarytas.

2) Nuosekliai pakartotojo LVAT praktiką, kokiais principais vadovaujantis reikia aiškinti AKĮ 18 str. 3 d. 13 p.:

- ūkio subjektas turėtų imtis tokių priemonių, kokių atitinkamomis aplinkybėmis akivaizdžiai imtųsi kiekvienas protingas, atidus ir sąžiningas asmuo;

- siekiant nustatyti subjektyvių faktorių visumą, ar gėrimai parduoti vartojimui vietoje, reikia įvertinti: a) realių ir fiziškai apčiuopiamų, priemonių bei sąlygų (ne)vartoti alkoholinių gėrimų vietoje visumą arba jų stoką, b) intelektualinį ir valinį aspektus, apimančius tam tikrų atsargos (prevencijos) priemonių ėmimąsi, kad imperatyvus įstatymo įpareigojimas nebūtų pažeistas, bei gebėjimą suvokti, jog alkoholinius gėrimus įsigiję asmenys juos vartos ne vietoje, bei ūkio subjekto darbuotojų elgesį, atsižvelgiant į šį suvokimą.

3) Konstatavo, kad nebuvo pažeistas AKĮ Departamento tarnautojams surašant protokolą.

2018-12-13 nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1053-822/2018 (UAB „Onrama“)

Dėl AKĮ 18 str. 9 d.

1) Draudimo nustatytu metu prekiauti alkoholiniais gėrimais pareigos, vykdytinos įstatymo pagrindu pasikeitus teisiniams santykiams, ir apie tokius pasikeitimus ūkio subjektui neabejotinai žinant, nevykdymas šioje byloje nustatytų faktinių aplinkybių kontekste negali būti pateisinamas informavimo tvarkos pažeidimu.

2) Administracinio nusižengimo byloje darbuotojo atžvilgiu priimtas sprendimas neturi prejudicinės galios juridinio asmens atsakomybės byloje.